

Järnvägens framtid

- Vad betyder liberaliseringen för utvecklingen?

Ole Kjørrefjord

KTH, 2013-05-30

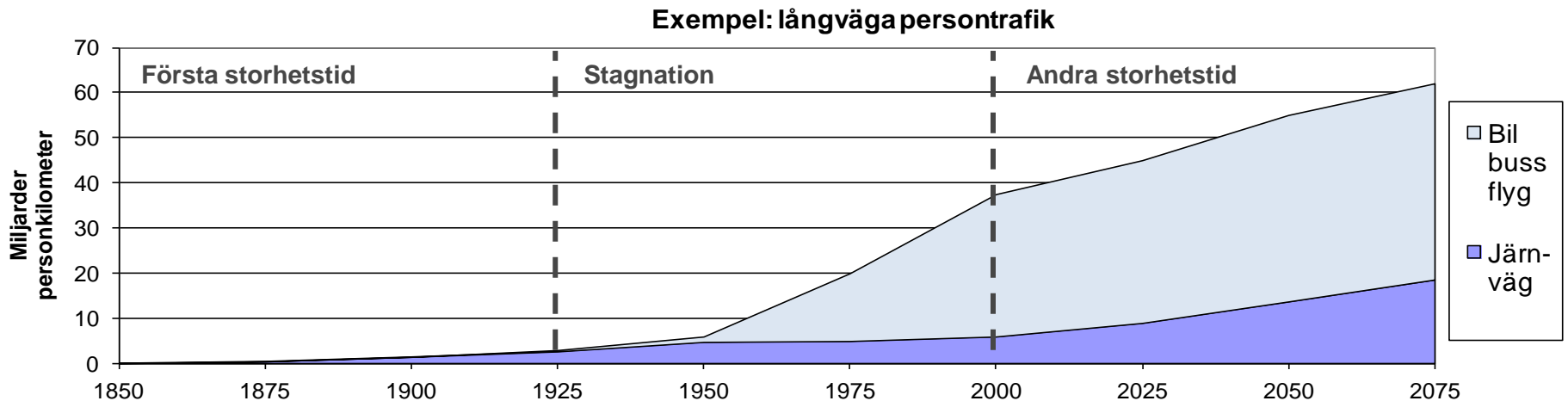
25CSK61E38 G120G\$4

Järnvägens framtid

- På väg in i järnvägens "andra storhetstid"
- Liberaliseringen bidrar till utvecklingen
- Utmaningar kvarstår, även i Sverige
- Sammanfattning

Börjar järnvägens "andra storhetstid"

- Ångmaskin på järnhjul innebar en "första storhetstid" (1850-1925)
- Förbränningsmotor på gummihjul konkurrerade ut järnvägen som förstärktes och stagnerade (1925-2000)
- Järnvägen, som storskaligt och energieffektivt transportmedel, kommer ta marknadsandelar från väg, flyg och sjötransporter och åter möjliggöra lönsamhet, privat ägande och entreprenörskap; den "andra storhetstiden" (2000-)

Några trender som gynnar järnvägen

- Fortsatt ökande transportbehov: mest storskaliga landtransportmedel
- Högre energikostnader: mest energieffektiva transportmedel

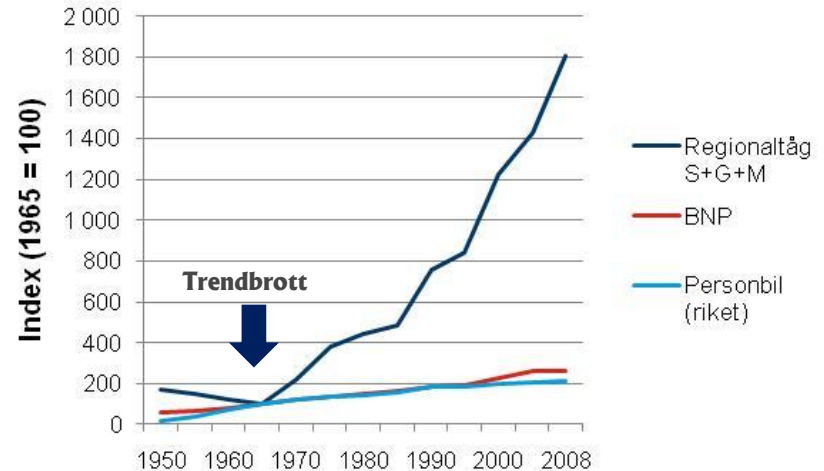

- Liberalisering/entreprenörskap: EUs mest eftersatta transportmedel

Trendbrotten syns tydligt

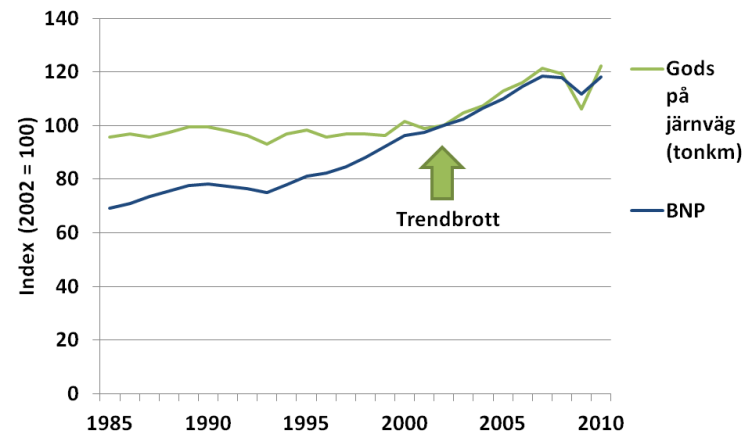
PERSONTRAFIK

- Pendeltåg: 1965
- Intercity: 1993

GODSTRAFIK

- Kombi: 2002
- Systemtåg: 2002
- Vagnslast: växer inte ännu

... tillväxten fortsätter:

PERSONTRAFIK

- Pendeltåg fortsätter växa kraftigt i stora och mellanstora städer (som växer)
- Intercitytåg växer; förstärkt av avreglering (+10% för SJ på Stockholm-Malmö trots/tack vare konkurrens); stor potential med högre punktlighet
- Höghastighetståg kommer bli stort på längre sikt

GODSTRAFIK

- Intermodala hamnpendlar fortsätter att växa med ökande utrikeshandeln
- Lastbilskombi kan flerfaldigas med god punktlighet, inrikes och utrikes
- Systemtåg växer med basindustrin, kanske mer än BNP (malm, biomassa, mm)
- Även vagnslast har stor tillväxtpotential med internationell effektivisering och öppning av Fehmarn Bält förbindelsen

Järnvägens framtid

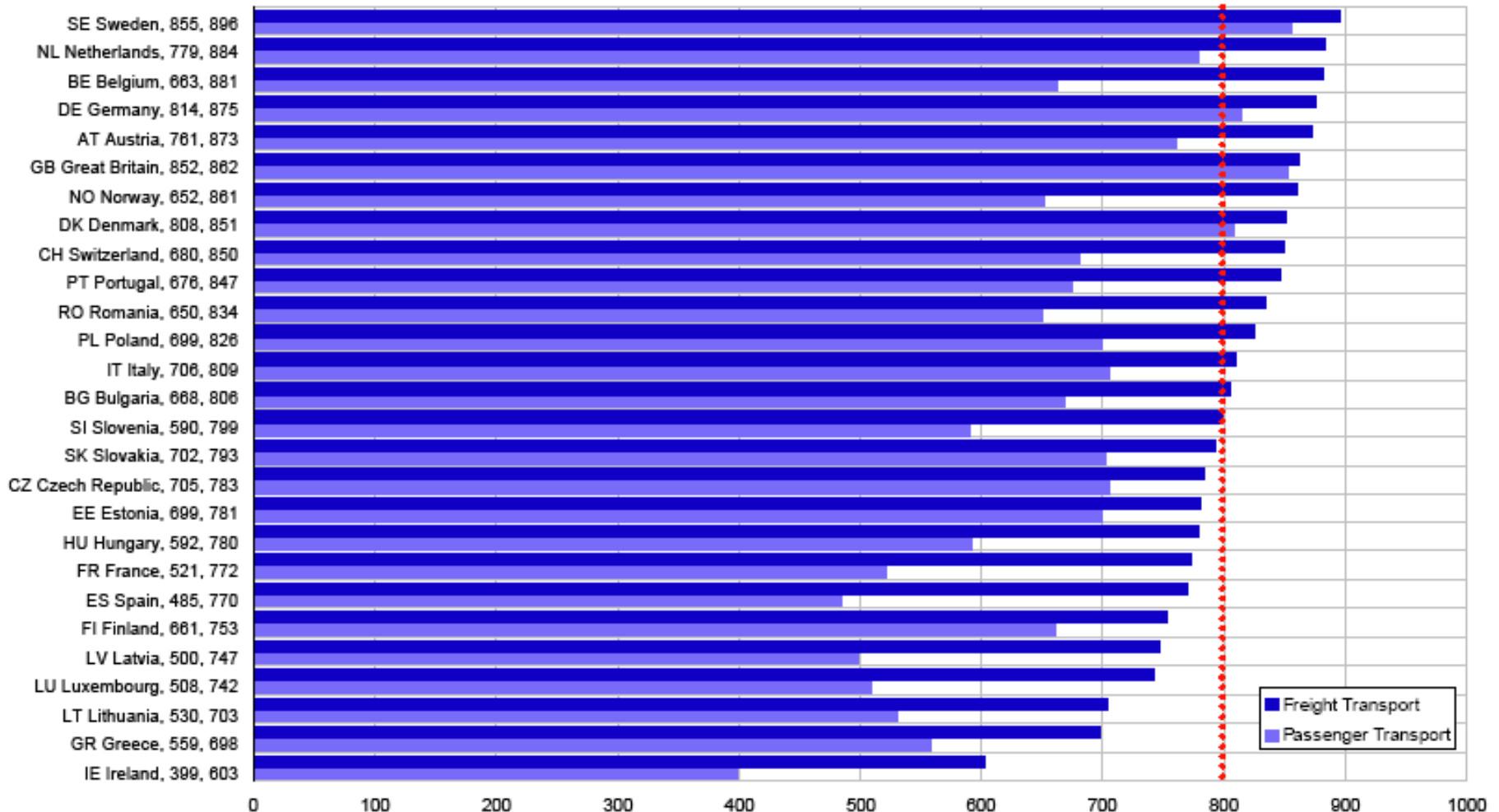
- På väg in i järnvägens "andra storhetstid"
- ➔ • Liberaliseringen bidrar till utvecklingen
- Utmaningar kvarstår, även i Sverige
- Sammanfattning

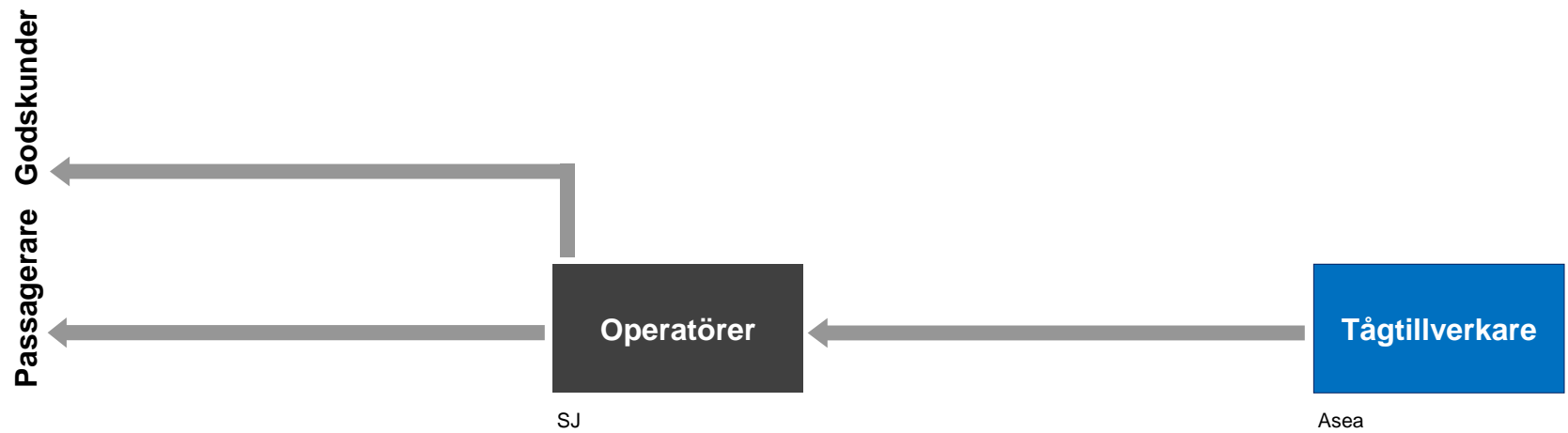
Liberaliseringen ger fördelar

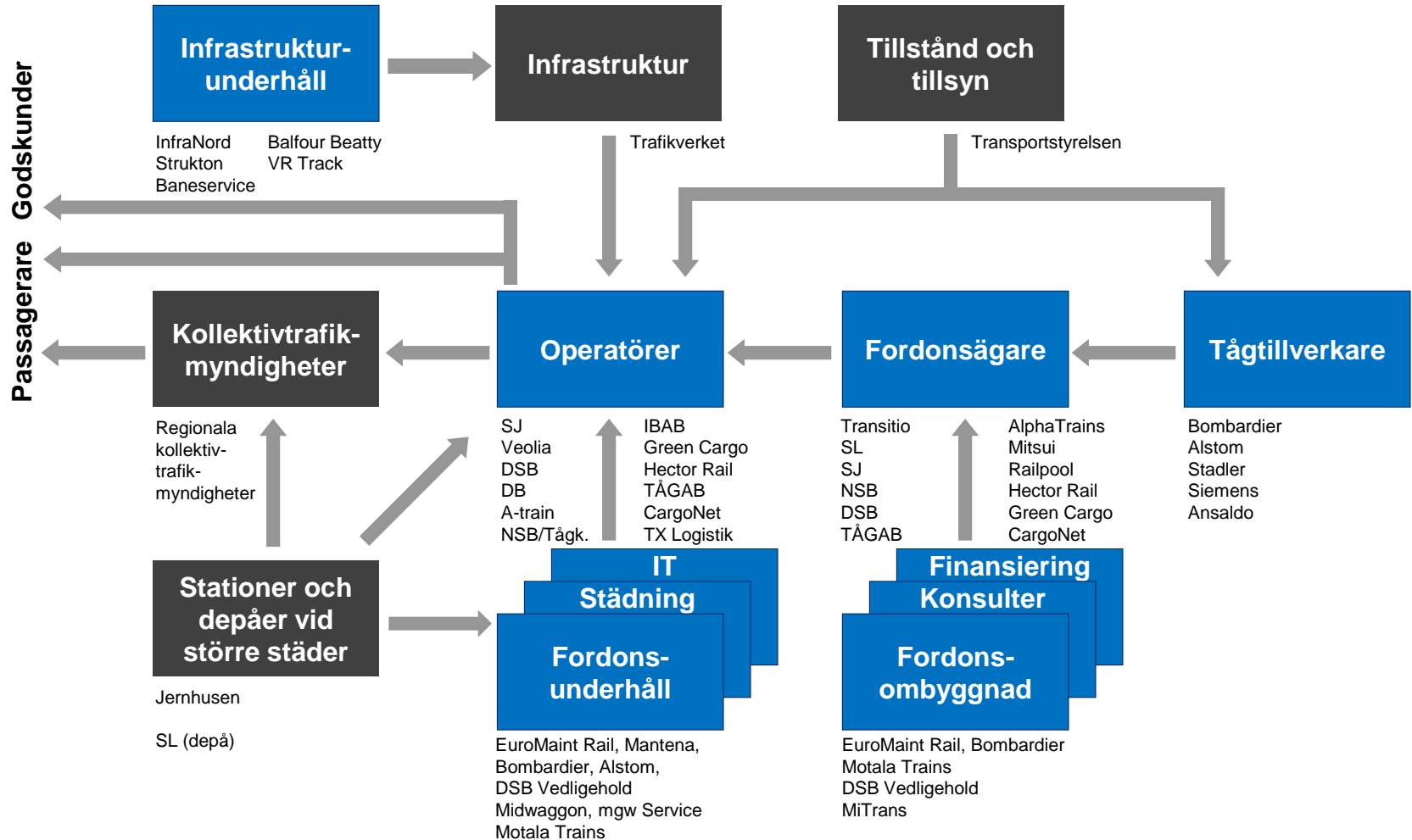
- Utan garantier för intäkter blir kundvärde en överlevnadsfråga
  - Bättre leverans till lägre kostnad krävs (och ger effekter inom upphandlad trafik, kommersiell trafik S-M, kombitåg, systemtåg)
- Driver innovation och ”best practice”
  - T.ex. Virgin + Alstom i Manchester, MTR från Hong Kong och Hector Rail
- Internationellt verksamma bolag skapar även förutsättningar för effektiva internationella godslösningar
- Säkerheten har dessutom förbättrats betydligt sedan avregleringen började

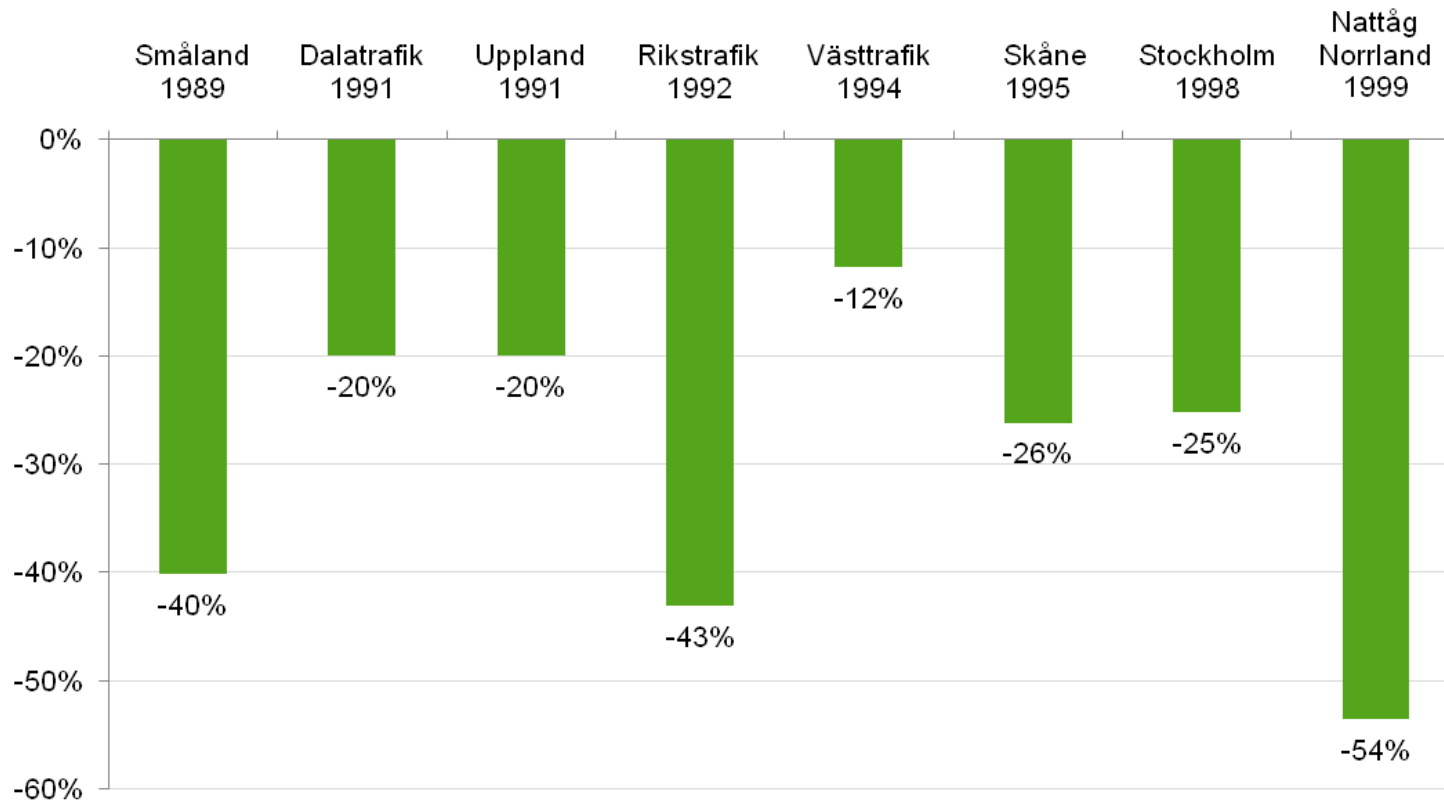
IBM liberalization index for EU, 2011

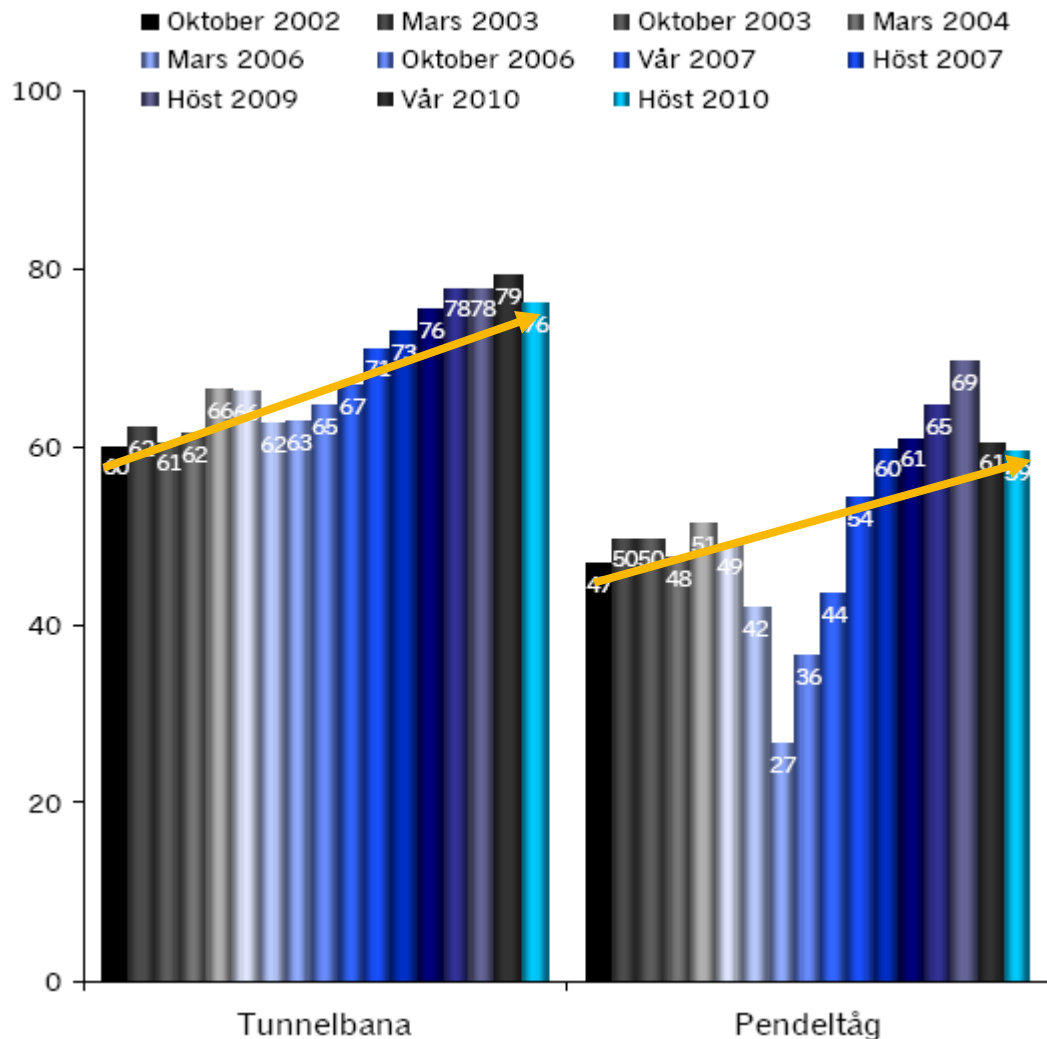

Kostnad för upphandlad trafik

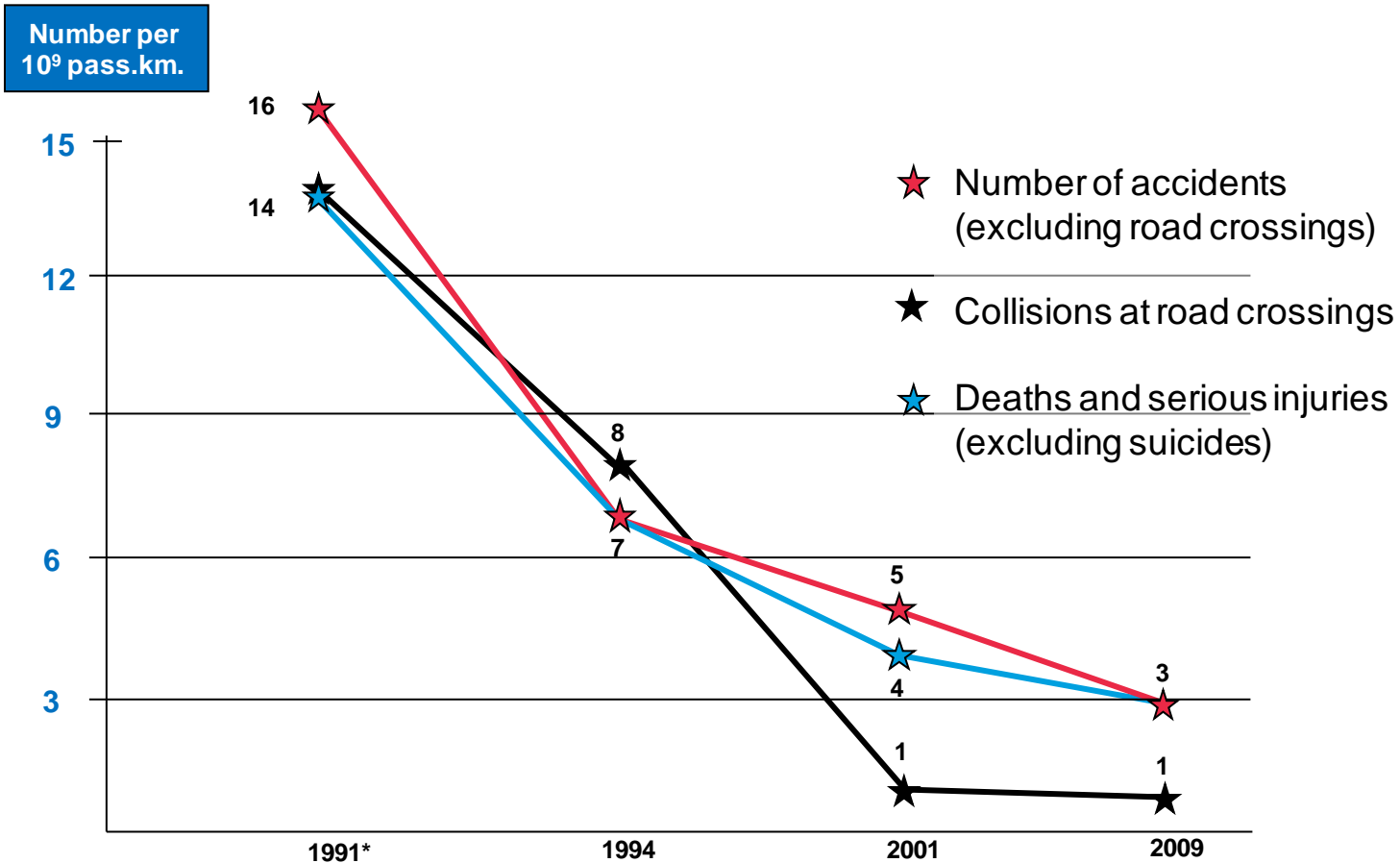

Kundnöjdhet upphandlad trafik

Andel nöjda resenärer - per trafikslag

Färre säkerhetsproblem

Järnvägens framtid

- På väg in i järnvägens ”andra storhetstid”
- Liberaliseringen bidrar till utvecklingen
- • Utmaningar kvarstår, även i Sverige
- Sammanfattning

Kvarstående utmaningar

- Branschen måste lära sig
  - Professionalism i affärsrelationer
  - Industriellt arbetssätt
- Green Cargos låga priser och dåliga lönsamhet
  - Och kanske SJs på sikt?
- Jernhusens dominerande ställning måste hanteras
- Nya former för övergripande ledarskap måste etableras

Hur hantera Jernhusens infrastruktur och dominerande ställning?

Mark

Depåer

Godsterminaler

Större stationer

Konkurrensutsatta
fastigheter

Säkra järnvägsmark för framtida behov, sälj fastigheter där staten inte behövs som ägare

Strategisk järnvägsmark

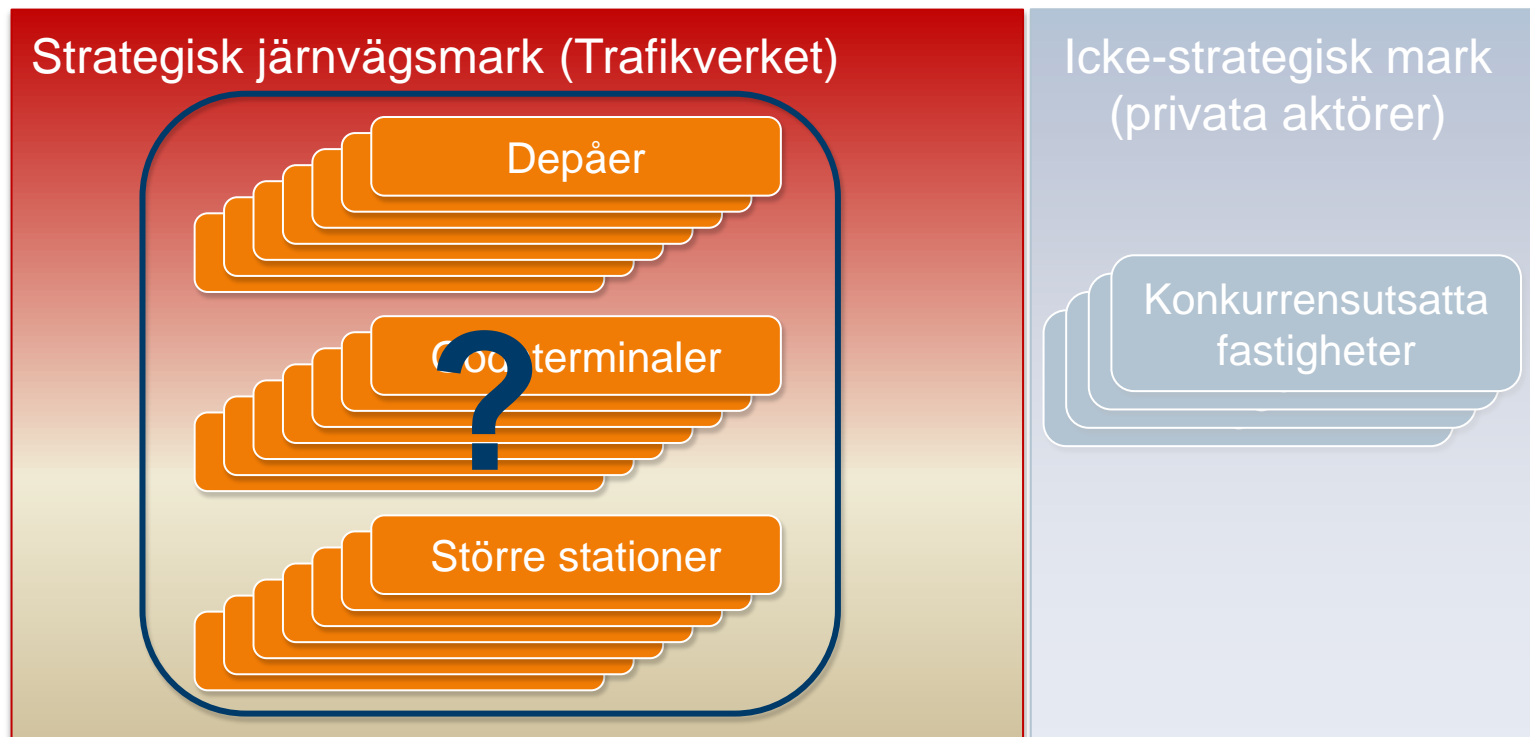
Icke-strategisk mark

Konkurrensutsatta fastigheter

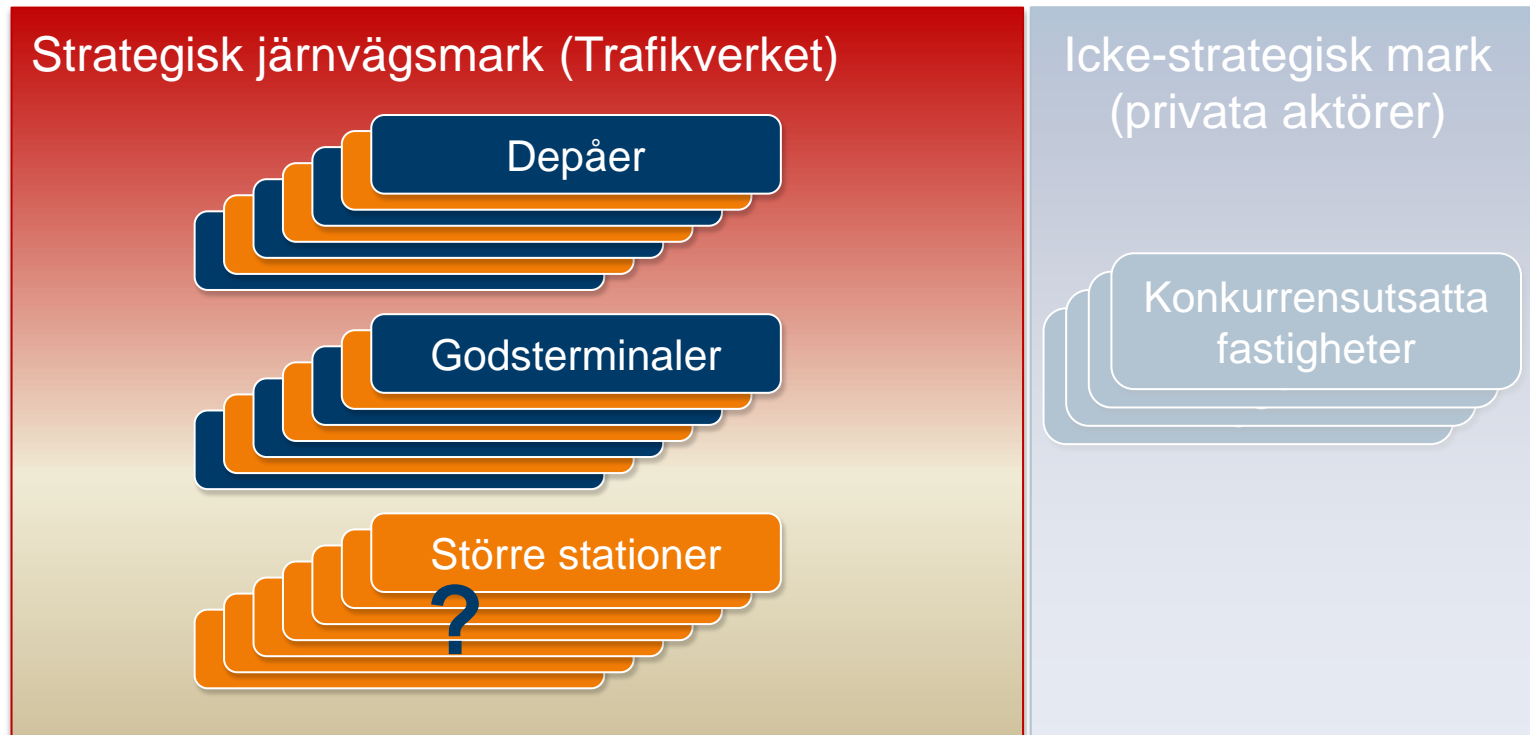
Bör integreras med Trafikverket för utveckla marken med en helhetssyn på framtida trafikbehov och stödfunktioner

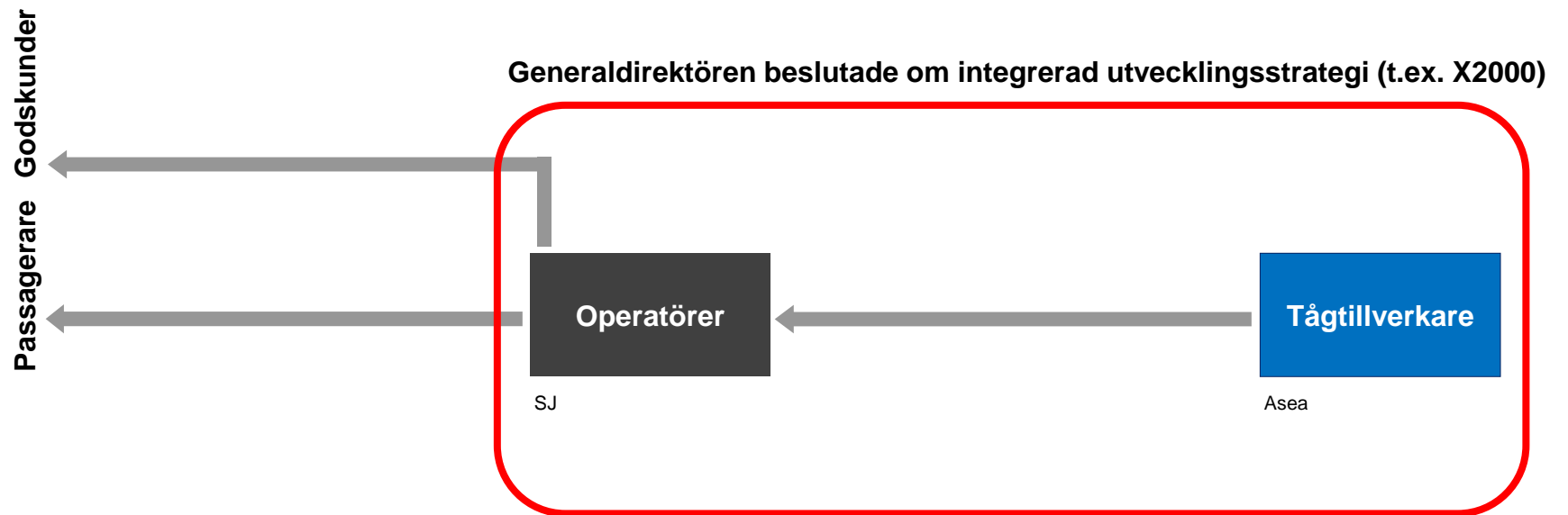
Områden där andra aktörer än staten bör ges utrymme att utveckla verksamheten

Hur skapa förutsättningar för effektivitet inom övriga järnvägsfastigheter?

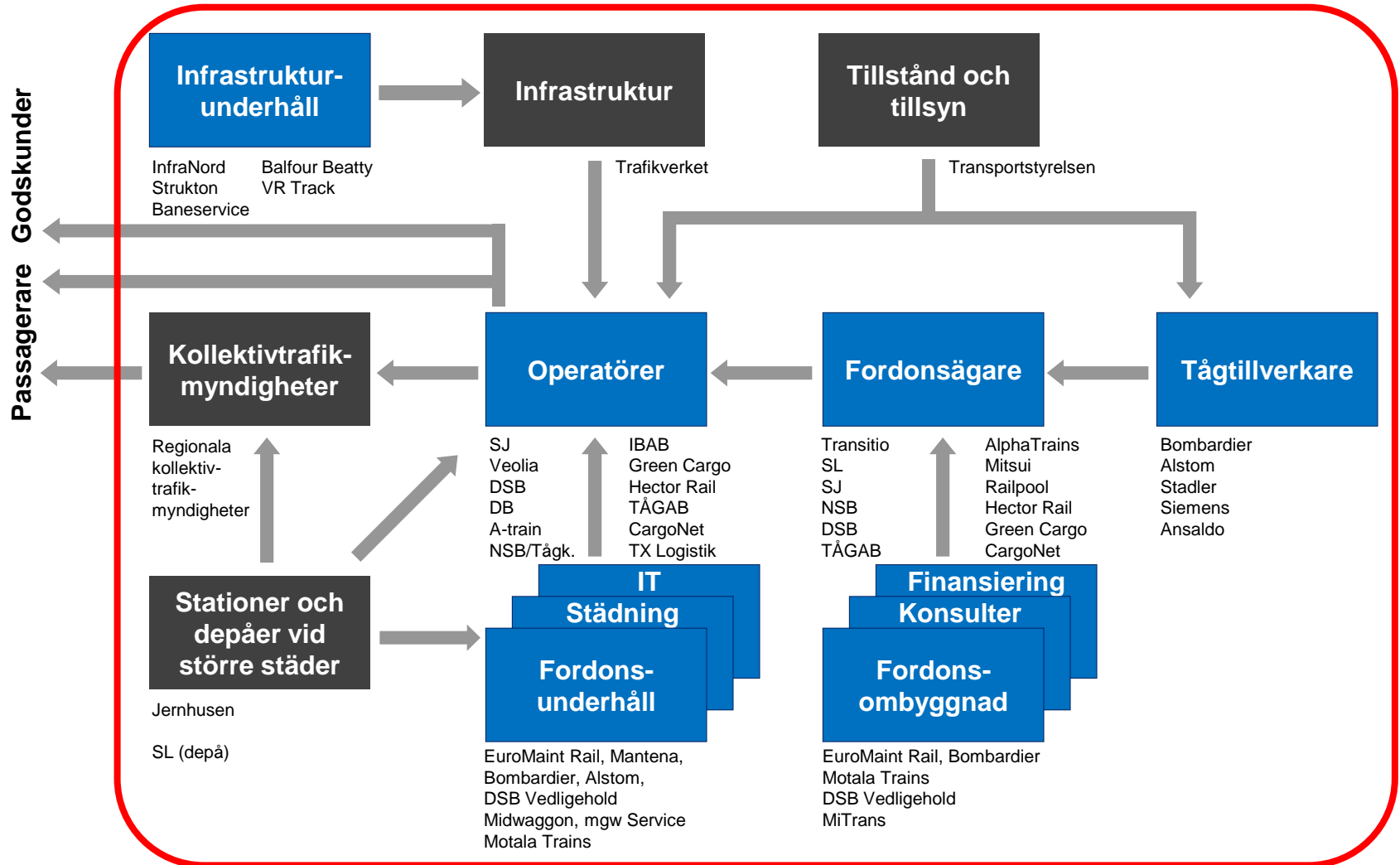

Sälja några fastigheter; skapa valmöjligheter för kunderna och incitament för effektivisering (med långa arrendeavtal från TRV för marken)

Vad/vem ersätter Generaldirektören för utveckling av järnvägens integrerade strategi?

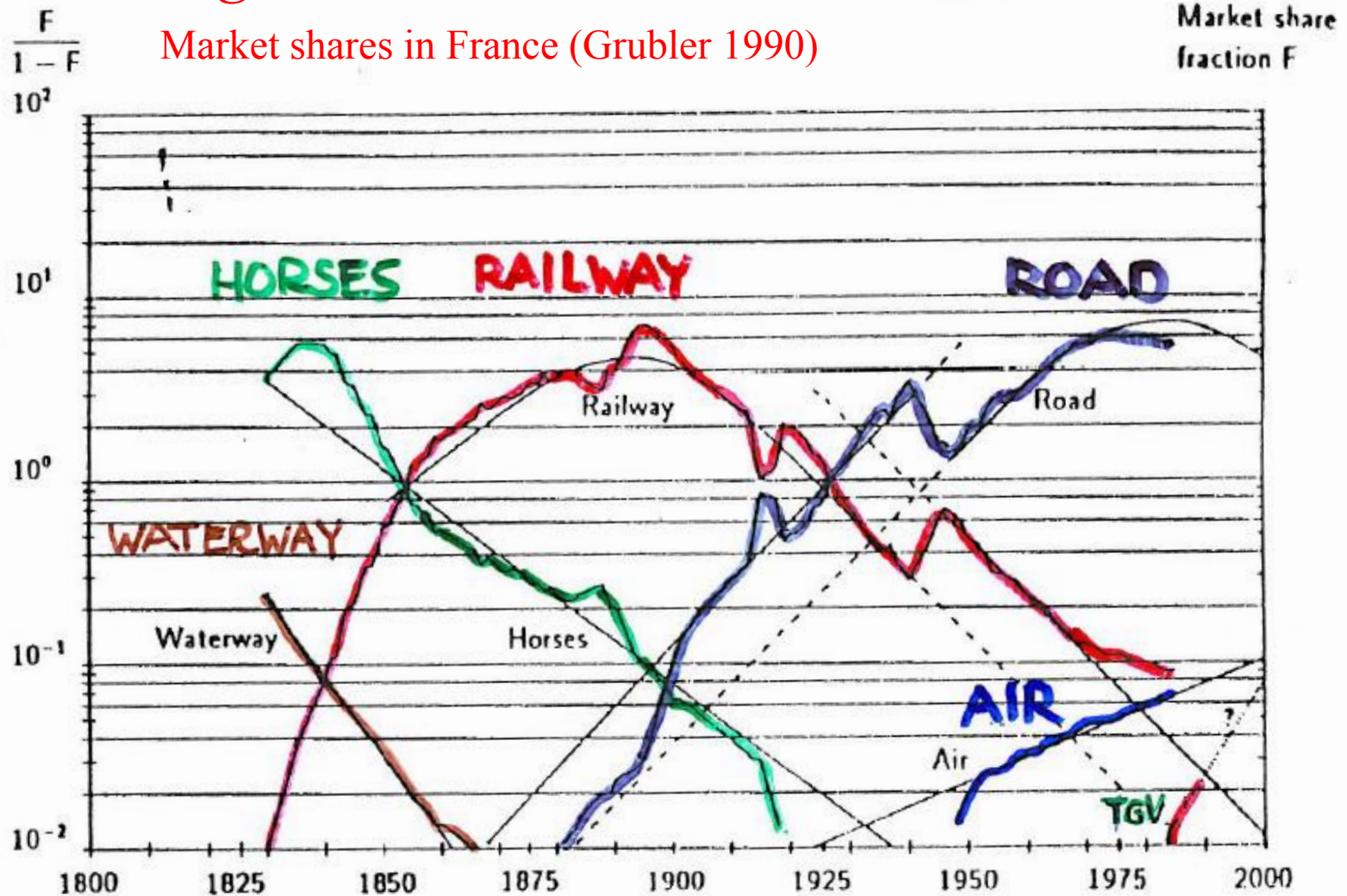

Järnvägens framtid

- På väg in i järnvägens ”andra storhetstid”
- Liberaliseringen bidrar till utvecklingen
- Utmaningar kvarstår, även i Sverige
- ➔ • Sammanfattning

Long term mode substitution

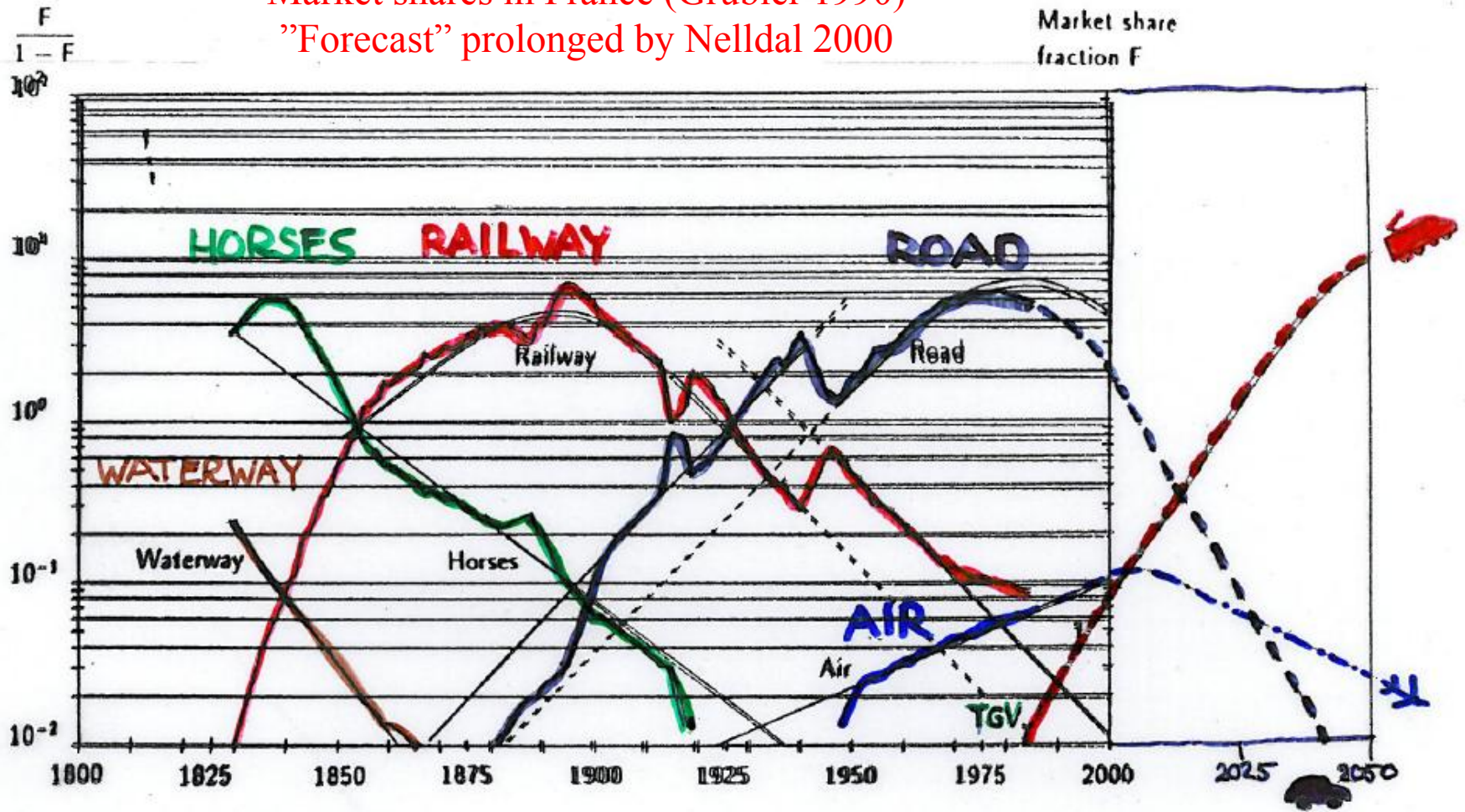
Market shares in France (Grubler 1990)

Long term mode substitution

Market shares in France (Grubler 1990)
 "Forecast" prolonged by Nelldal 2000

Tack!

Frågor?